

П О Р О Д И Ч Н Е

F A M I L Y

НИКОЛА КРСТОВИЋ
NIKOLA KRSTOVIĆ

ПОРОДИЧНЕ СЦЕНЕ

МАРКО ЦРНОБРЊА СКУЛПТУРЕ

FAMILY SCENES

MARKO CRNOBRNJA SCULPTURES

„ТУЦИТЕ своју децу чим приметите да личе на вас“, саветовао нас је давних дана Душко Радовић. Већ прва реч и наредба „туците“ данас може лако изазвати немир. А тај немир затвара очи пред „чим приметите“, а нарочито пред климаксом „да личе на вас“. У јеку дебате око тога како и на који начин регулисати односе између родитеља и деце и како редефинисати родитељство, те тако добрим делом и детињство, Музеј на отвореном „Старо село“ у Сирогојну осврће се на ово питање изложбом „Породичне `сцене`“, скулптора Марка Црнобрње. Уобичајено би било представити професионални допринос аутора уметничкој сцени Србије. То касније можете лако „изгугловати“. Но, постоји она друга биографија, коју запостављамо када је важно нагласити професионални живот – лична. Марко Црнобрња, као отац четворо деце, своју инспирацију не мора да тражи изван сопственог породичног хабитуса – рекло би се да у савременом свету и његовом грозничавом ритму

“BEAT your children as soon as you notice they resemble you”, that is how Duško Radović advised us long ago. Nowadays, this first word, the command “beat”, can easily cause a kind of discomfort. A restlessness that slowly withdraws before “as soon as you notice”, especially before the climax “they resemble you”. In the midst of debate over how to arrange relations between parents and children and how to redefine parenthood, and thus largely childhood, The Open Air Museum “Old Village” in Sirogojno reflects this issue through the exhibition Family “scenes” by sculptor Marko Crnobrnja. Normally, we would first present the author’s professional contribution to the Serbian art scene. However, you can “google” it later. For, there is another biography – a personal one, often neglected when it is important to emphasize professional life. Marko Crnobrnja, a father of four children, does not have to look for inspiration outside his own family habitat – it seems he almost has no choice in this modern world and its feverish

готово и да нема избора. То окружење испуњава и свесни и несвесни део ауторског бића, провоцира питања, ствара дилеме, покреће ствари унапред или их враћа уназад. Као што је својевремено Жан Кокто постао сопствено уметничко дело, тако је и Црнобрња своју родитељску улогу преобратио у уметнички израз.

ИНТИМНИ свет родитељства нашао се пред изазовом померања граница у сфери приватно-јавно. Најгласније питање родитеља, суочених са законским регулисањем опхођења према деци по питању чувеног „васпитног ударања по гузи“ или обавезном вакцинацијом, је – чија су моја деца? Питање физичке казне и пратећа банална залагања само за или само против, као и питање обавезне вакцинације уз „обавезна“ уплитања светских завера, екстремизовали су ставове и као и обично у Србији, уместо да разјасне створиле су само још већу конфузију. Навикли смо се, чини се, и на саму навику да екстремизујемо, поларизујемо,

pace. This environment fulfils both conscious and the unconscious part of his being, provokes questions, creates dilemmas, moves things forward or returns them backward. As Jean Cocteau once became his own work of art, so Crnobrnja converted his parental role into an art form.

THE INTIMATE world of parenting is facing the challenge of pushing back the boundaries in the sphere of public-private. The loudest question of parents, who are faced with legal regulation of behaviour towards their children, when talking about famous “educational spanking” or compulsory vaccination, is – Whose are my children? The issue of corporal punishment and accompanying banal advocacy only for or only against, as well as the issue of mandatory vaccination with the “required” interference of global conspiracy, has created extreme attitudes and as usual in Serbia, instead of clarifying things, rather created even more confusion. It seems that we have been used to the very habits of creating extreme ends, polarizing, dis-

Кад порастеш кашће ти се само Grow up and you'll know it

сагледавамо само црно или само бело. И када почнемо да постављамо нешто софистициранија питања чинимо то тешко, незграпно и нерадо. Додатно, мноштво питања са којима родитељи живе свакодневно нису популарна за медијску арену, за друштво у којем су присталице конфликта и присталице толеранције само две заражене стране.

МЕЋУТИМ, како устврди Шекспир кроз Хамлетове речи: „Добри мој Хорацију, између неба и земље постоји много више ствари него што нас учи филозофија“ – а у нашем тренутном случају „него што нас уче медији“. Уколико бисмо пак хтели да застанемо и промислимо колико је компликован тај простор између неба и земље, осврнули бисмо се на Ајнштајна, који је, иако тврдећи да је атеиста, себе сматрао дубоко религиозним човеком: „Знати да оно што је нама непојамно заиста постоји, да се манифестује у највећим мудростима и најраскошнијој лепоти која наша отупела чула

cussing only black or only white. And as soon as we start asking some more sophisticated questions, we do it with difficulties, feeling awkward and reluctant. In addition, a multitude of every day parental issues are not popular for the media arena, for the society in which supporters of conflict and supporters of tolerance represent merely two warring sides.

HOWEVER, as Shakespeare said through the words of Hamlet: “There are more things in heaven and earth, my good Horatio, than are taught in our philosophy” – and in our modern case “than are taught in our media”. If we want to stop for a while and think how complicated the space between heaven and earth is, we would have to comment on Einstein, who, though claiming to be an atheist, considered himself a deeply religious man: “To know that what is inconceivable to us really exists, that it is manifested in the greatest wisdom and the most gorgeous beauty that our dull senses can feel only in their most primitive forms – this knowledge, this feeling is the centre of true reli-

Велика очекивања

Ако узмеш све можда нешто изгубиш

Татин понос

Решење једног проблема ствара нови проблем

Great Expectations

If you take all, you may lose something

Daddy's pride

The solution to one problem creates a new one

Топла препорука

Warm recommendation

могу да осете само у најпримитивнијем облику – то сазнање, то осећање јесте средиште праве религиозности. У овом смислу, и само у том смилу припадам дубоко религиозним људима.“

АКО ПРИХВАТИМО да је родитељство једна од „најсветијих“ обавеза, благослов који прожима и испуњава као ништа друго, а детињство један од најдивнијих периода у животима у сваком од нас, генерализујући наравно, морамо промислити Ајнштајнову религиозност мало дубље. „Наша отупела чула“ могу постати финије изнијансирана само изузетним подстицајима какви заиста јесу родитељство и пред нама одвијајуће детињство. Колико је родитељство спектакуларна животна полуправа јасно је и из хришћанске митологије и симболике која, такође, обилује безбројним нијансама између присуства и одсуства светлости – и створитељ је Отац, строг и праведан, милосрдан и препун љубави, Исус је и син, али у симболичком смислу и отац и учитељ. Али, ми, родитељи, или

giousness. In this sense and only in this sense, I belong to deeply religious people”.

IF WE ACCEPT that parenting is one of the “most sacred” obligations, the blessing that permeates and fills unlike anything else, and childhood is one of the greatest periods in the lives of each of us, generalizing of course, we need to rethink Einstein’s religiosity little deeper. “Our dull senses” can become finer shaded only with exceptional incentives like parenthood along with the ongoing childhood before us. How spectacular life ray parenthood is, is also evident from the Christian mythology and symbolism which abounds in countless shades between the presence and absence of light – and the creator is the Father, strict and just, merciful and full of love, Jesus is the son, but in a symbolic sense also the father and the teacher. But we, the parents, or not to generalize this time, some of us, seem to literally follow the manual “The easiest way to ruin your own child” with all mandatory experiencing that parenting is the process

Кућни љубимац A Pet

да овога пута не генерализујем, неки од нас, као да буквално прате приручник „Како да најлакше упропастите рођено дете“ све уз обавезно доживљавање да је родитељство процес кроз који нам деца „једу цигерице“ и „терају нас у гроб“. Убеђени смо и истинитост „Упозорења“ у којем се „обавештавају грађани који још верују да су деца наша будућност – да нам је будућност несна: прво је упишана, мусава и беспомоћна, а касније се излежава по цео дан, не поштује старије и не воли да учи, не одговара на своје поступке а одговара старијима, од нас хоће све, а сама није спремна да се жртвује...“ На то се радо, пре неколико деценија надовезао опет онај исти, „несносни“ Душко Радовић, тврдећи да „на младима свет остаје, чим старији донесу ту одлуку.

И САДА, ако имамо мноштво веома софистицираних упутстава с једне и духовити приручник „како не“ са друге стране, где се заправо налази тај фамозни простор родитељства између неба и земље? Дакле,

through which our children “eat our liver” and “force us into grave”. We are convinced in truthfulness of “Citizens Warnings” in which “those who still believe that children are our future are informed that our future is a punishment: at the first it is pissed, smeared and helpless, later lounging around all day, does not respect the elderly and does not like to learn, is not responsible for its actions, but does respond to the elderly, wants everything from us, but is not willing to make sacrifices ...” A few decades ago, the same, “unbearable”, Duško Radović, followed up again, arguing that “the world is left to the young, as soon as the older make such a decision”.

AND NOW, if we have a lot of very sophisticated instructions on one side and a witty guide “How not to” on the other, the question is where actually this infamous parenting space between heaven and earth is? So, basically, this is the way we summarize a series of activities in relation parents - children: like, watch, cuddle, do not hit its buttocks, do not smack in the

Снађите се сами!

Find your own way!

поједностављено, на овај начин сумирамо низове активности у односу родитељи – деца: воли, пази, мази, не удари по дупету, не опали „шљагу“ у парку, заправо нигде, не повуци за рукав, не дери се, казни или немој, награди за сваку петицу... не баш за сваку! Заштити, загрли, пољуби, вози сваки дан до школе и назад, похвали, покуди, казни самоћом у соби на онолико минута колико има година, упиши у Самерхил, пребаци у Монтесори (скуп или државни програм?), пливање или карате, или обоје, када би требало почети са енглеским, ако ја нисам за тенис, он сигурно јесте, она је сигурно балетска звезда у повоју... Ти учитељи??? Превише си стидљив, ниси баш лепа, могло је и боље на том скијању – бар нека медаља! Шта?! Нећеш бити одличан? Ниси најбоља у клавиру?! Татина Принцеза!!! Мамин Син!!!

ДАКЛЕ, УВЕК СМО ТО МИ – родитељи – они који одлучују, закључују, награђују, просуђују, осуђују... И још једном нас брутално буди Душко Радовић: „Ако

park, in fact anywhere, do not pull over the sleeve, do not yell, punish or don't, reward for each excellent mark ... well, not for each! Protect, hug, kiss, drive every day to school and back, praise, censure, fine with solitude in the room for as many minutes as its age in years is, enrol into Summerhill, transfer to Montessori (expensive or state program?), swimming or karate, or both, when to start with English classes, if I am not good at tennis - he certainly is, she is surely a ballet star in its infancy ... These teachers??? You're too shy, you're not beautiful, it could have been better at skiing this time - at least a medal! What?! You won't have excellent grades? You're not the best at the piano?! Daddy's Princess!!! Mum's Son!!!

SO, IT IS ALWAYS US – the parents - who decide, conclude, reward, judge, condemn... And once again we are brutally awakened by Duško Radović: “If you solve all the problems of your children, then, they won't have any other problems than you”. So, we are the source of problem, we, the Parents ... The thing

Загреј столицу!

Warm up the chair!

решите све проблеме своје деце, она неће имати других проблема сем вас.” Дакле, ми смо извор проблема, ми, Родитељи... Ствар је, ипак, чисте логике да је немогуће пренети детету бољи систем вредности од оног који смо однеговали у себи, а који се преноси кроз нас генерацијама, одувек... Можда други родитељ (ако га има, а увек га има али можда није присутан) преноси више... Али, можда и мање. Но, то је генетика. Бити добар родитељ је, на срећу, више од генетике, иако се често ствари сведу управо на тај базични ниво. Дакле, примарно питање је који део нас и нашег вредносног система дајемо детету. Како деца упијају не само речи, већ и наше погледе, гестове, изразе лица, дакле целу нашу свесну и несвесну појавност, немогуће је лагати дуго и упорно. Ако нешто не шtima, одговоре морамо тражити копајући искључиво по себи - роварећи по сопственим ставовима, веровањима, хтењима, скривеним и мрачним ћошковима по којима смо, правећи кроз живот сопствене изборе,

is, though, pure logic that it is impossible to transfer to a child a better system of values than the one we cherished in ourselves, which has always been transmitted to us, over generations... Maybe the other parent (if there is one, and there always is, but may not be present) transmits more ... but, maybe less. However, it is about genetics. Being a good parent is, thankfully, more than genetics, although often things are just reduced to this basic level. Therefore, the primary issue is what part of us and our value system we give to the child. As children absorb not only words, but our glances, gestures, facial expressions, our entire conscious and unconscious incidence, it is impossible to tell lies long and hard. If something is wrong, we must look for answers digging exclusively in ourselves - exploring our own attitudes, beliefs, desires, hidden and dark corners in which we, making our own choices in life, buried something that might contain a more honest attitude towards life. We will agree, it is far more difficult than to examine

Енергетски потенцијал

Energy Potential

закопали нешто што би могло бити искренији однос према животу. Сложићемо се, то је далеко теже него роварити по дететовим грешкама, неодлучностима, несигурностима – свему ономе што се намеће као изазов одрастању. „Дете је отац човека“, рече Фројд. Упс! Један психоаналитичар који је истраживао наше сексуалне фантазије и мракове, потиснуте жеље и снове, жудње и нагоне. Али, није ли рекао истину?... Као родитељи, имамо пред очима тог малог и савршеног учитеља, бескомпромисно огледало у којем се видимо тачно онакви какви јесмо. „Туците своју децу чим приметите да личе на вас!“ Ако успемо да приметимо. А дужност сваког родитеља је да примети!

ЦРНОБРЊА хвата себе управо у тренуцима родитељских криза, оних момената када се некакав облик свести и сумње у сопствене поступке пробуди, када новоспојене неуронске везе осветле мрачне делове мозга, када застанемо и поставимо себи питање: „Шта ја то радим?“

child's errors, ambiguities, uncertainties - all that is imposed as a challenge when growing up. "A child is father of a man", Freud said. Oops! A psychoanalyst who explored our sexual fantasies and darkness, repressed wishes and dreams, desires and instincts. But did he not tell the truth? ... As parents, we have the sight of this small and perfect teacher, an uncompromising mirror in which we see exactly us as we are. "Beat your children as soon as you notice they resemble you!" Provided that we notice. A duty of every parent is to notice!

CRNOBRNJA catches himself just in times of parental crises, those moments when some form of consciousness and doubt in own actions wake, when newly-connected neural links illuminate dark areas of the brain when we stop and ask ourselves the question: "What am I doing?" and "Can it be done in a different way?" Although adults are rarely physically present in the sculptures of Marko Crnobrnja, their presence is obvious, clear, very influential and, unfor-

Вајерлес Wireless

и „Може ли другачије?“ Иако су одрасли ретко физички присутни у скулптурама Марка Црнобрње, њихово присуство је очигледно, недвосмислено, веома утицајно и, на жалост, ретко је позитивно. Ипак, не треба исхитрено закључити да аутор идеју родитељства, саму по себи, доводи у питање. Отуда и назив „сцене“. Оно што се доводи у питање јесу ситуације, низови догађаја и процеси пред којима сваки родитељ мора да смогне снаге да застане и преиспита се, јер је свакако његова одговорност кључна. У том смислу Црнобрња первертира сопствену приватност, чини је јавном и доступном. Рекло би се, типично за XXI век. Али на новом нивоу читања његова лична питања су универзална, позив на слободу мисли, на интроспекцију, самоанализу. Као посматрачи, ми смо ти који заузимају невидљиву улогу родитеља пед сценом која нам неумољиво отвара очи. Да ли ћемо смоћи снаге да постављамо себи питања, да се упустимо у решавање сопствених дилема

tunately, it is rarely positive. However, one should not jump to the conclusion that the author questions the idea of parenthood itself. Hence the name “scenes” is chosen. What is questioned here, are the situations, series of events and processes before which every parent must find strength to stop and reconsider, for it is his responsibility that is essential. In this sense, Crnobrnja is perverting his own privacy, making it public and accessible. One would say, typical of XXI century. But at the new level of reading his personal issues are universal, a call to freedom of thought, to introspection, self-analysis. As observers, we are the ones who take invisible role of parents before the scene which relentlessly opens our eyes. Are we going to have enough strength to ask ourselves questions, to engage in solving our own dilemmas and crises caused by conflicts of responsibility, desires, ambition and love in ourselves - all mixed up in the term parenting? This is a question that suddenly becomes ours, the observer’s personal, not the au-

Како да не!?

Yeah, right!?

и криза које изазива сукоб одговорности, жеља, амбиција и љубави у нама самима, а смешаних у термин родитељство? То је питање које изненада постаје наше, посматрачево интимно, а не ауторово. Тај суптилни трансфер интими од аутора путем уметничког израза у интиму сваког од нас појединачно најмоћнија је и најдраматичнија одлика ових скулптура.

НА ИЗЛОЖБИ „Породичне сцене“ представљен је низ скулптура израђених комбинованом техником, али којом доминира обрада дрвета. Колико и присуство готово увек одсутних родитеља и сами називи скулптура представљају њихов интегрални део – они су поруке, тврдње, упозорења... „Кад порастеш кашће ти се само“ назив је скулптуре, али је и веома честа глупост коју изјављујемо, знак слабости али и латентна игра моћи. „Ти си неспособан/на да то схватиш сада“ је оно што заправо изговарамо када не можемо превладати сопствени его који урличе „немам времена, снаге

thor's. This subtle transfer of the author's intimacy through artistic expression to the intimacy of each of us is the most powerful and the most dramatic feature of these sculptures.

THE EXHIBITION “Family scenes” presents a series of sculptures made in a combined technique, yet dominated by wood processing. As much as presence of almost always absent parents, the names of sculptures themselves are an integral part of it, as well – they are messages, statements, warnings ... “Grow up and you’ll know it” is the name of the sculpture, but also a very frequent nonsense we say – a sign of weakness and a latent play of power. “You cannot understand it now” is actually what we say when we are not able to control our own ego that screams “I have no time, power nor capabilities to go into explanations”, even if a child shows interest in a matter that has already become an integral part of its life. In the case of the sculpture, the transfer has already occurred at the level of games of power between

Мамин нови дечко

Mum's new boyfriend

ни могућности да се упуштам у та објешњања“ чак и ако је дете показало интерес за ствар која је већ постала саставни део његовог живота. У случају скулптуре трансфер се већ догодио на нивоу игре моћи између два брата у којој старији демонстрира млађем како и због чега појести зрно бибера.

„ВЕЛИКА ОЧЕКИВАЊА“ су симбол свих наших гласних или тихих очекивања од детета. Али, када су та очекивања заправо компензација за наше пропуштене шансе, неиспуњене снове и прикривена разочарања, онда она не дозвољавају прекидање пупчане врпце и давање права на слободу избора и остварење сопствених снова. „Велика очекивања“ су састављена од три фигуре у простору чији су називи јасно упозорење „Ако узмеш све можда нешто изгубиш“, „Татин понос“ и „Решење једног проблема ствара нови проблем“.

„ТОПЛА ПРЕПОРУКА“ је представа неуспешне комуникације два брата у којој су сажета наша класична поједностављивања односа. Од онога

two brothers in which the older demonstrates to the younger how to eat a grain of pepper and the reason for doing so.

“GREAT EXPECTATIONS” is a symbol of our loud or silent expectations from a child. However, when these expectations are actually compensation for our missed opportunities, unfulfilled dreams and hidden disappointment, then they do not allow interruption of the umbilical cord nor grant rights to freedom of choice to accomplish their own dreams. “Great Expectations” consists of three figures in space whose names are clear warnings - “If you take all, you may lose something”, “Daddy’s pride” and “The solution to one problem creates a new one”.

“WARM RECOMMENDATION” is a representation of successful communication of two brothers, summarizing our classic simplifying of relations. From what the first association to this sculpture is to the invisible presence of parental figures in a child. On a warm gesture of pointing to something beautiful, interest-

Породична куповина

Family shopping

што ће нам бити прва асоцијација на ову скулптуру до невидљивог присуства родитељске личности у самом детету. На срдчан гест указивања на нешто лепо, занимљиво, корисно одговор је инат и окретање главе у супротну страну. „Кућни љубимац“ је представа златног кавеза, жалосни родитељски монолог који увек и непрестано остаје једносмерна улица. Како рече Душко Радовић: „Има велике сиротиње међу нашом децом, којој, сем пара, родитељи ништа нису могли дати.“ Најочитији сегмент ове скулптуре није њено естетизовано и сведено присуство ситног дечака на кућици за птице, већ изразито одсуство родитеља и њихове љубави.

„СНАБИТЕ СЕ САМИ!“, „Загреј столицу!“, „Вајерлес“ и „Енергетски потенцијал“ представљају парадоксе родитељства: од „пружања“ слободе крозостанак самих у кући или у кућишту компјутера, до „давања“ стимулације кроз бесмислене репетитивне догме кроз које се не продукују нове вештине, знања или

ing and useful, the response is defiance and turning of the head in the opposite direction. “A Pet” represents a golden cage, a sad parental monologue that always remains a constant one-way street. Duško Radović said: “There is great poverty among our children whose parents could give them nothing but money.” The most obvious segment of this sculpture is not its aesthetic and reduced presence of a small boy on the house for birds, but extreme absence of parents and their love.

“FIND YOUR OWN WAY!”, “Warm up the chair!”, “The Wireless” and “Energy Potential” are the paradoxes of parenting: from “providing” the freedom through staying alone in the house or in the computer case, to “giving” stimulation through meaningless repetitive dogmas that do not produce new skills, knowledge or wisdom, but only the old platitudes.

“I CAN, BUT I MAY NOT” is a sad reference to silenced hopes and desires of a boy. What he wants and dreams is located on the top of the slide in an impersonal-

Даска у глави

A plank in the head

мудрости већ само старе фlosкуле.

„МОГУ, АЛИ НЕ СМЕМ“ је тужан осврт на утихнуте наде и хтења једног дечака. Оно што он жели и сања налази се на врху тобогана у деперсонализованој, готово аморфној дрвеној форми, али и виртуозној пози. Учење деце реалности живота далеко је сложеније од указивања да је „живот говно, а онда умреш“ како би рекао Буковски у „Блудном сину“. Читава идеја блудног сина, како код Буковског, тако и код Рембранта, ако ћемо већ о уметничком изразу, представља велику дилему родитељства, амбивалентност начина отвореног показивања љубави према праведнику или грешнику. Овде је праведник стваран, на дну тобогана, лепо васпитан и лепо обучен, грорег, што би рекли Енглези. Онај на рукама и на врху тобогана је онај који не желимо да постане наше дете (јер ко ће се са тим борити?). И дете доле зна да би можда могло бити оно горе, на врху њему познатог света, али има ту невидљиву пупчану врпцу која га веома чврсто држи на

ized, almost amorphous wooden form, but also in a virtuoso style. Teaching children reality of life is far more complex than pointing out that “life is shit, and then you die” in the words of Bukowski in “Prodigal Son”. The whole idea of the prodigal son, in Bukowski as well as in Rembrandt, if we discuss the artistic expression, is a great dilemma of parenthood, ambivalence of the ways of showing love openly, both for the righteous and the wicked. Here, the righteous is real, at the bottom of the slide, nice and well dressed - proper, as it would be in English. The boy standing on the hands on the top of the slide is not the one we want our child to become (for, who is going to fight that?). Even a child at the bottom knows that he might have been up there, at the top of the world he knows, but there’s an invisible umbilical cord that keeps him spaced from dreams very tightly. Yet, reconciliation of these two worlds is found in such classic rationalization – “I can, but I may not!” The adults do not pronounce this except when some authority is

Ништа испод тога

Bottom line

одстојању од снова. Ипак, помирење ова два света је у тако класичној рационализацији – „Могу, али не смем!“ Одрасли то не изговарају изузев када изнад лебди некакав ауторитет.

„КАКО ДА НЕ!?“ је представа калкулације, рачунице и корупције кроз идеализовани свет обичне дечје игре – рачунаљке, слова, камиона, виљушара. Али изван идеализованог света дрвених еколошких и не-штетних дечјих играчака крије се свет учења и прихватања бесмислених компромиса, готово екстремних. Свет у којем се “не” претвара у “да”, товари и одвози изван нашег опсега. У овој сцени се већ осврћемо на кодове морала који су универзални за сва људска бића, на права, на слободе, у крајњој линији на храброст... Како нас опомиње непревазиђени Душко Радовић: „Ко жели да је стално у праву, мора често да мења мишљење“, рече опет Душко Радовић.

„МАМИН НОВИ ДЕЧКО“, „Породична куповина“ и „Ништа испод тога“, иако изведене у различитим

hovering over.

“YEAH, RIGHT!?” is a performance of calculations and corruption seen through the idealized world of ordinary children’s game - the abacus, letters, trucks, and forklifts. But beyond the idealized universe of wooden ecological and non-damaging children’s toys, the world of learning and accepting meaningless, almost extreme compromise is hidden. The world where “no” is turned into “yes”, then loaded and driven outside our scope. In this scene, we already look back on the moral codes that are universal to all human beings, on the rights, liberty and ultimately the courage... As unsurpassed Duško Radović warned us: “Who wants to be right permanently, has to change opinion often”, said Duško Radović again.

“MUM’S NEW BOYFRIEND”, “Family shopping” and “Bottom line”, although carried out in various media, are typical or atypical family scenes and scenes from childhood which reflect relationships between adults and children, (ab)use of cheap tricks or highlight un-

СИВИ ДОМ

Inside outside

медијима, су типичне или нетипичне породичне сцене и сцене из детињства у којима се рефлектују односи између одраслих и деце, (зло) употреба јефтиних трикова или наглашавање неконтролисаних гестова, али и озбиљније ствари као што су критеријуми и захтеви које имамо од синова и од кћерки. И можда одлично место да се заптамо зашто кћерку ословљавамо са „сине“ кад мислимо да је „добра, вредна и одговорна“? „ДАСКА У ГЛАВИ“ је апстрактна дводимензионална инсталација која „буквално“ преноси нашу чувену опсесију да олако етикетирамо и поједностављено дефинишемо недостатак „здравог“ расуђивања и логичког размишљања као недостатак „даске у глави“.

„СИВИ ДОМ“ је позициониран изван „топлог, породичног гнезда“, напољу, на спољњем зиду музејске Дворане. Четворо деце у картонској кутији симбол су оне почетне дилеме „чија су наша деца?, али и друштвене одговорености сваког од нас. Иако сива у називу и као доминантна боја скулптуре призива суморност истоимене популарне серије из осамдесетих година XX века, овде се односи на једну од нијасни између екстремизованих друштвених ставова између црне и беле опције. Изван породичних „лудости“ одвија се још један наратив о детињству пред којим у временима кризе (дакле, увек!) затварамо очи и захваљујемо се неком „Богу“ што је нашу децу поштедео такве судбине. А, је ли?

controlled gestures, but also more serious things such as criteria and requirements that we have from our sons and daughters. It might be the perfect place to ask why we address daughter as “son” when we think of her as “good, hard-working and responsible”?

“A PLANK IN THE HEAD” is an abstract two-dimensional installation that “literally” conveys our famous obsession to easily label and simply define lack of sound judgment and logical thinking as a lack of “a plank in the head”.

“INSIDE OUTSIDE” is positioned out of “warm, family nest”, outside, on the outer wall of the Exhibition Hall. Four children in a cardboard box represent a symbol of the initial dilemma “whose are our children?”, but also social liability of each of us. Although grey colour in its name and as the dominant colour of the sculpture evokes the bleakness of the eponymous popular series from the 1980s, this refers to one of the nuance between extreme social attitudes, between black and white options. Outside family “madness”, another narrative of childhood takes place before which in times of crisis (i.e. always!) we close our eyes and thank some “God” that he spared our children such a fate. And, did he?

СТАРО СЕЛО
СИРОГОЈНО
2015

ПОРОДИЧНЕ `СЦЕНЕ`

Марко Црнобрња
скулптуре

Издавач Музеј на отвореном „Старо село“ у Сирогојну

За издавача Бранко Благојевић, в.д.директора

Текст каталога Др Никола Крстовић, виши кустос

Рецензенти Др Вишња Кисић, Проф. др Љиљана Гавриловић

Превод Емина Јеремић Мићовић

Лектура и коректура Милена Ђњатовић, ЦМХ

Дизајн каталога Тихомир Дабић

Техничка реализација поставке

Слободан Ивановић, Мишко Авакумовић, Мишо Стаматовић

Штампа INPRINT, Ужице

Тираж 300

FAMILY `SCENES`

Marko Crnobrnja
sculptures

Publisher Open air museum OLD VILLAGE Sirogojno

For publisher Branko Blagojević, deputy director

Catalogue Text Nikola Krstović, PhD, senior curator

Proofreading Višnja Kisić, PhD, Prof Ljiljana Gavrilović, PhD

Translation Emina Jeremić Mićović

Language editing Milena Gnjatović, CM&H

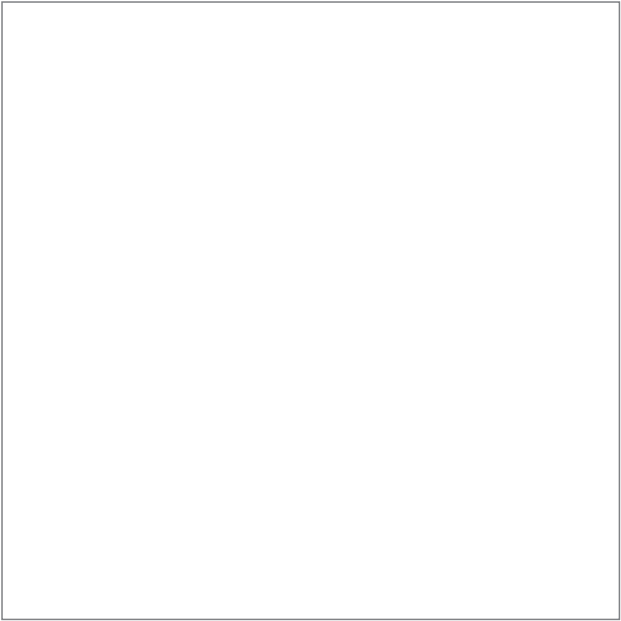
Catalogue design Tihomir Dabić

Technical support

Slobodan Ivanović, Miško Avakumović, Mišo Stamatović

Print INPRINT, Užice

Circulation 300

СТАРО СЕЛО
СИРОГОЈНО

CL SC